

Beslutad av: Regionfullmäktige, 2016-05-10

Diarienummer: RS 2341-2015

Giltighet: från 2016-05-10 till 2021-05-10

Plan för

Uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Planen gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Ärendesamordning och kansli, Koncernkontoret

Barium-id:

Innehåll

Bakgrund – kommunallagens krav	3
Västra Götalandsregionens ansvar	3
Programmets omfattning	3
Ansvar och riktlinjer för uppföljning	4
Ansvar för uppföljning	4
Riktlinjer för uppföljning	5
Former för uppföljning	5
Allmänhetens insyn	5
Allmänhetens möjligheter att jämföra utförare	5
Återrapportering	6

Bakgrund – kommunallagens krav

Kommunallagen ställer krav på att kommuner, landsting och regioner kontrollerar och följer upp verksamhet som lämnats över till privata utförare genom avtal. Genom avtalen behöver man även se till att allmänheten har möjlighet till insyn i den verksamhet som lämnats över.

Syftet med kommunallagens krav är att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare och öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet. Landsting och regioner behöver ha ett strategiskt förhållningssätt när privata utförare anlitas.

Kommuner och landsting får efter beslut av fullmäktige lämna över verksamhet till privata utförare. Västra Götalandsregionen är ansvarig även för verksamheter som genom avtal överlämnas till privata utförare. I ansvaret ligger också att följa upp och kontrollera.

Privat utförare definieras i 3 kap 18 c § KL, som en juridisk person eller enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet. En juridisk person är ett aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk- eller ideell förening eller stiftelse. Även idéburna organisationer eller kooperativa föreningar kan vara privata utförare. Däremot är inte hel- eller delägda kommunala bolag eller kommunala stiftelser privata utförare.

Västra Götalandsregionens ansvar

Västra Götalandsregionen ansvarar för att erbjuda vissa välfärdstjänster med tillfredsställande kvalitet till sina invånare. Det gör man genom uppdrag till egen verksamhet eller privat utförare. Västra Götalandsregionen får lämna över verksamhet till privata utförare efter beslut i regionfullmäktige. Västra Götalandsregionen står kvar som ansvarig huvudman både då verksamheten bedrivs av en upphandlad utförare¹ och då verksamheten bedrivs av utförare i ett valfrihetssystem².

Regionfullmäktige ska enligt 3 kap 19 b § kommunallagen (KL) varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för verksamheter som upphandlats och utförs av privata utförare. Programmet ska också ange hur uppföljningen ska ske och hur allmänhetens insyn ska tillgodoseas.

Programmets omfattning

Programmet omfattar verksamheter som tydligt riktar sig till invånarna och gäller både hela verksamheter och delvis upphandlade verksamheter där den privata aktören är utförare av verksamheten. Programmet gäller även verksamhet som är upphandlad av något av Västra Götalandsregionens helägda bolag.

¹ Enligt Lag (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) eller Lag (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF)

² Enligt Lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV).

Med utgångspunkt av ovanstående definitioner omfattar programmet all verksamhet som gäller under lag om valfrihetssystem (LOV), upphandlade hälso- och sjukvårdstjänster enligt lag om offentlig upphandling (LOU), privat utförd barn- och ungdomsvård samt tandvård för unga vuxna enligt tandvårdslagen, kollektivtrafik, sjukresor och andra transporttjänster som är upphandlade av Västtrafik AB, städtjänster inom hälso- och sjukvården samt övriga verksamheter som tydligt riktar sig till invånarna.

Ansvar och riktlinjer för uppföljning

Styrande mål och riktlinjer inom nämndernas ansvarsområden:

- Lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla för verksamheten.
- Budget samt övriga mål och styrande dokument som beslutas av regionfullmäktige.
- De mål och riktlinjer som nämnden fastställer för verksamheten genom detaljbudget, plan för intern kontroll och övriga styrande dokument.

Varje nämnd ansvarar för att säkra att all verksamhet följer beslutade mål och riktlinjer. Fastställda mål och riktlinjer ska finnas med i förfrågningsunderlag i samband med upphandling samt i de avtal som tecknas med privata utförare.

Ansvar för uppföljning

Regionstyrelsen och nämnderna ansvarar inom sina verksamhetsområden för att se till att verksamheterna drivs enligt lagar, föreskrifter, mål och riktlinjer, att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten drivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt (3 kap 19 § KL). I ansvaret ingår att följa upp och kontrollera verksamheten. Detta gäller oavsett om verksamheten drivs i egen regi eller av en privat utförare. Underlaget från uppföljningen blir en del i Västra Götalandsregionens arbete för att utveckla och förbättra verksamheter och tjänster till medborgarna samt att förbättra allmänhetens möjlighet till insyn.

Utöver ovanstående har regionstyrelsen ett särskilt ansvar att leda, samordna och ha uppsikt över verksamheten i nämnder och kommunala företag. Uppsikten gäller även verksamhet som lämnats över till privata utförare.

Varje nämnd ansvarar för att uppföljningen regleras i de avtal som tecknas med varje utförare. Det innebär att förfrågningsunderlag och avtal ska innehålla krav på att utföraren medverkar vid uppföljning av verksamheten genom att exempelvis lämna statistik och verksamhetsmått till nämnden och deltar vid genomförandet av brukarenkäter som nämnden bestämmer. Krav ska också finnas på att utföraren rapporterar nödvändiga uppgifter till nämnden, nationella register eller andra myndigheter samt kring synpunktshantering, där nämnden vid begäran ska få del av inkomna synpunkter från brukare. Avtalet ska också reglera hur nämndens uppföljning återrapporteras till utföraren och redovisas för allmänheten.

Riktlinjer för uppföljning

Regionfullmäktige har fastställt mål och fokusområden som gäller för Västra Götalandsregionens samtliga verksamheter, även de som drivs i privat regi på uppdrag av Västra Götalandsregionen. Uppföljningen ska särskilt fokusera på beslutade mål och fokusområden i budget.

Varje nämnd ansvarar för att rapportera måluppfyllelse och resultat kopplade till målen till regionfullmäktige. Detta görs i samband med delårsuppföljning och årsredovisning.

Utöver mål- och fokusområdesuppfyllelsen ska varje nämnd följa upp att uppdrag till privata utförare utförs enligt uppdragsbeskrivningar, förfrågningsunderlag, anbud och avtal. Nämnderna ska också följa upp att utförarna följer de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla.

Efterlevnaden säkras löpande genom intern kontroll som varje nämnd ansvarar för samt genom regionstyrelsens uppsiktsplikt och revisorernas granskning.

Former för uppföljning

Det är viktigt att ta hänsyn till att de privata utförarnas verksamheter är av olika omfattning och finns inom skilda områden. Varje nämnd behöver därför ha möjlighet att anpassa uppföljningen efter behov. Nämnden behöver ta ställning till vilken/vilka typer av uppföljning som ska användas, liksom frekvens och omfattning. I de fall där uppföljning och tillsyn är reglerat i lag styr detta vilka typer av uppföljning som är möjlig.

Allmänhetens insyn

Allmänheten ska få skäligen insyn i verksamhet som lämnas över till privata utförare. I de avtal som nämnden tecknar med privata utförare ska det anges vilken information som utföraren ska lämna ut till nämnden och på vilket sätt informationen ska lämnas ut till allmänheten.

Informationen som begärs från privata utförare ska ha en koppling till upphandlingen, avtalet och verksamheten och inte ställa högre krav än vad som är rimligt. Utföraren behöver inte lämna uppgifter om det strider mot lag eller annan författning. Den information som lämnas till nämnden ska inte anses utgöra företagshemlighet enligt lag (1990:409) om skydd för företagshemligheter. Utföraren bör få information om att handlingarna är allmänna handlingar när de inkommit till nämnden och att de kan vara offentliga.

Allmänhetens möjligheter att jämföra utförare

Invånarna ska erbjudas möjlighet att jämföra olika vårdgivares utbud och resultat. Det görs genom att Västra Götalandsregionen medverkar till utvecklingen av nationella jämförelsetjänster, exempelvis inom ramen för 1177.

Återrapportering

Uppföljningen av verksamheten ska göras på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt och resultatet av genomförd uppföljning ska dokumenteras och redovisas till ansvarig nämnd på det sätt som nämnden bestämmer. En samlad uppföljning av den totala verksamheten oavsett utförare redovisas av nämnden i årsredovisning till regionfullmäktige.

Uppföljningen till regionfullmäktige ska redovisa nämndens sammanfattande bedömning av:

- genomförda granskningar av privata utförare under året
- hur uppföljningen har fungerat och av de viktigaste resultaten.